

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi wnioskodawczyni
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w L.
z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. akt II Ca .../13,
w sprawie z wniosku K.M.
przy uczestnictwie F.M.
o dział spadku i podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 lipca 2018 r.,

1) stwierdza, że postanowienie Sądu Okręgowego w L. z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. II Ca .../13 jest niezgodne z prawem w punkcie trzecim a i b (III a i b) oraz w punkcie czwartym (IV);

2) orzeka, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania skargowego związane z jego udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w L. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w L. w sprawie o dział spadku i podział majątku wspólnego w części ustalając, iż w skład majątku wspólnego K.M. i T.M. wchodzi, poza innymi składnikami majątkowymi, wierzytelność z tytułu dywidendy za rok 2010 w kwocie 11 112 zł i za rok 2011 w kwocie 15.927 zł oraz w skład spadku po T.M. wchodzi, poza innymi składnikami majątkowymi, wierzytelności z tytułu dywidendy za rok 2010 w kwocie 11 112 zł i za rok 2011 w kwocie 15 927 zł. Dokonując podziału majątku wspólnego małżonków i działu spadku po T.M. przyznał, poza innymi składnikami majątkowymi, K.M. wierzytelność z tytułu dywidendy za rok 2010 w kwocie 5562 zł oraz za rok 2011 zł w kwocie 7 963,50 zł spadkobiercy T.M., F.M. oraz obciążył K. M. dopłatą na rzecz F. M. w kwocie 27.548,08 zł płatną w terminie trzech miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia, a w pozostałej części apelację uczestnika oddalił.

Ustalił, że spadek po zmarłym w dniu 3 kwietnia 2011 r. T.M. na podstawie ustawy nabyli żona K.M. i brat F.M. Odmienne, niż Sąd Rejonowy, przyjął, że zgodnie z art. 31 § 2 pkt 2 k.r.o. wierzytelności z tytułu dywidendy za rok 2010 i 2011 w spółce „L.” z o.o. w L. wchodzi do majątku wspólnego małżonków, są to bowiem dochody osiągnięte z majątku osobistego T.M. w czasie trwania małżeństwa.

Sąd w motywach zaskarżonego postanowienia dostrzegł oczywistą omyłkę w punkcie II, w którym do masy spadkowej zaliczył całą wierzytelność z tytułu dywidendy za rok 2010 i 2011 zamiast udziału w $\frac{1}{2}$ części wierzytelności, co miało wpływ na błędne wyliczenie dopłaty należnej uczestnikowi.

Dokonując rozliczeń określił wartość spadku na kwotę 279 431,26 zł (w tym kwota 160 907,76 jako wartość majątku osobistego spadkodawcy i kwota 118 523, 50 zł jako wartość udziału w majątku wspólnym) i wartość udziału stron na kwotę 139 715, 63 zł. Wnioskodawczyni powinna otrzymać kwotę 258 239,13 zł jako sumę wartości udziału $\frac{3}{4}$ w majątku wspólnym (177 785,25 zł) i wartości

udziału $\frac{1}{2}$ w majątku osobistym spadkodawcy. Wartość przyznanych wnioskodawczyni z obu tytułów składników majątkowych wyniosła łącznie 265 253,42 zł (210 000 zł lokal mieszkalny + 41 727,92 zł jeden udział w spółce + 5562 zł i 7963,50 jako $\frac{1}{2}$ wierzytelności z tytułu dywidendy za rok 2010 i 2011). Uczestnik otrzymał składniki o łącznej wartości 132 705,34 zł (35 724 zł udział w gospodarstwie rolnym + 83 455,84 dwa udziały w spółce + 5562 i 7963,50 zł jako $\frac{1}{2}$ wierzytelności za rok 2010 i 2011).

Wynikająca z tego podziału różnica wartości wynosi kwotę 7010,29 zł i taka kwota została zasądzona od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika jako dopłata a nie kwota 27 548,08 zł omyłkowo wpisana w postanowieniu. Termin płatności został ustalony na trzy miesiące od dnia uprawomocnienia się postanowienia celem umożliwienia wnioskodawczyni zgromadzenia powyższej kwoty.

Wnioskodawczyni zaskarżyła powyższe postanowienie w części w punkcie III a i III b w zakresie określenia kwot dywidendy za rok 2010 i 2011 przyznanej K. M. i F. M. oraz w punkcie IV w zakresie określenia kwoty dopłaty należnej od K.M. na rzecz F.M. i zarzucając naruszenie art. 1037 k.c., art. 350 i 352 k.p.c., wniosła o stwierdzenie niegodności tego postanowienia w zaskarżonej części z art. 1037 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się kwestii formalnych wyjaśnić trzeba, że błędnie skarżąca powołuje się na art. 519² § 2 k.p.c. jako podstawę wniesienia skargi wskazując na zajęcie wyjątkowego wypadku przez pozbawienie prawa do wniesienia skargi kasacyjnej w wyniku wprowadzenia w błąd przez wskazanie w motywach Sądu na inną kwotę dopłaty, niż wynikająca z sentencji. Zważywszy na interes wnioskodawczyni ograniczony do różnicy pomiędzy zasądzoną kwotą dopłaty, a należną przy prawidłowym jej wyliczeniu, skarga kasacyjna byłaby niedopuszczalna wobec wyłączenia w art. 519¹ § 2 k.p.c. jej dopuszczalności z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia poniżej 150 000 zł. Przyjęcie jako podstawy dopuszczalności skargi art. 519² § 1 k.p.c. nie ma wpływu

na ocenę jej zasadności, jako że przesłanki uznania orzeczenia za niezgodne z prawem są tożsame w obu przypadkach określonych w art. 519² § 1 i 2 k.p.c.

Pojęcie orzeczenia niezgodnego z prawem (art. 519² § 1 i 2 k.p.c.) było przedmiotem wykładni w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego i ukształtował się pogląd, że jest to orzeczenie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo orzeczenie wydane w wyniku rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, a naruszenie to jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06 (OSNC 2007, nr 2, poz. 35) stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, to ustalenie jego bezprawności, które musi uwzględniać istotę władzy sądowniczej, a zatem zarówno orzekanie w warunkach niezawisłości, w sposób bezstronny, zależny nie tylko od obowiązujących ustaw, ale także od „głosu sumienia” sędziego oraz jego swobody w ocenie prawa i faktów stanowiących podłoże sporu. Bezprawność orzeczenia sądowego ma zatem charakter bezprawności kwalifikowanej, a jego niezgodność z prawem musi polegać na elementarnej i oczywistej obrazie prawa przez sąd, a więc takiej, która polega na błędach w wykładni lub subsumcji o stopniu rażącym i oczywistym (wyroki z dnia 4 grudnia 2008 r., sygn. I CNP 72/08, nie publ., z dnia 17 maja 2012 r., I CNP 55/11, nie publ., z dnia 14 czerwca 2012 r., I CNP 7/12, nie publ.).

Oceniając skargę z tego punktu widzenia należy uznać jej zasadność.

Sąd Okręgowy zmieniając postanowienie Sądu Rejonowego ustalił w pkt I.I., że w skład majątku wspólnego stron, poza innymi składnikami majątkowymi, wchodzi wierzytelność z tytułu dywidendy za rok 2010 w kwocie 11 112 zł i za rok 2012 w kwocie 15 927 zł, natomiast w punkcie I.II ustalił, że w skład spadku po T. M. wchodzi cała wierzytelność z tytułu powyższych dywidend, a nie ich ½ część. Błędne rozstrzygnięcie w pkt I.II. wywarło istotny wpływ na wyliczenie dopłaty należnej uczestnikowi od wnioskodawczyni, co zauważył sam Sąd drugiej instancji w motywach zaskarżonego postanowienia wskazując, że wynikająca z podziału dopłata powinna stanowić kwotę 7010,29 zł a nie jak wadliwie wpisano w pkt IV kwotę 27 548,08 zł. Mimo wskazania w uzasadnieniu, że została zasądzona

dopłata w kwocie 7010,29 zł, wnioskodawczyni odmówiono sprostowania postanowienia, a więc uczestnik dysponuje tytułem wykonawczym na kwotę uwidocznioną w orzeczeniu i wnioskodawczyni jest zobowiązana poddać się egzekucji do tej kwoty. Oczywista sprzeczność punktu I.I. i I.II. postanowienia pozwala na stwierdzenie, bez głębszej analizy prawniczej, oczywistości naruszenia wskazanych przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania. Na marginesie można wskazać na błąd rachunkowy w wyliczeniu należnych stronom kwot z tytułu dywidendy za rok 2010, bo kwota 11 112 zł podzielona przez dwa daje kwotę 5556 zł a nie 5562 zł, co ma wpływ na wyliczenie wartości spadku (279 427,26 zł a nie 279 431,26 zł) i kwotę dopłaty (7014,29 zł a nie 7010,29 zł).

Z tych względów orzeczono na podstawie art. 424¹¹ § 2 w zw. z 13 § 2 k.p.c.

kc

jw